

УДК 658.311.36

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ЗАСВОЄНОГО ОБСЯГУ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ВАРТОСТІ ПРОЕКТІВ З ОПТИМІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ СТРУКТУР ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

О. Оліфер, здобувач

Львівський національний аграрний університет

Ключові слова: метод, засвоєний обсяг, вартість, вартісна основа, контроль вартості, бюджет, проект.

Проаналізовано особливості застосування методу засвоєного обсягу для контролю вартості проектів. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано доцільність використання й методу контролю вартості проектів з оптимізації виробничих структур підприємств лісового господарства України методом засвоєного обсягу.

Постановка проблеми. Одна з передумов успішного управління вартістю проектів, на наше переконання, – це застосування комплексу заходів та рішень, метою яких є ефективний контроль за ресурсами проекту, з урахуванням часових, фінансових і технічних обмежень. Основною проблемою для менеджерів проектів вважаємо оптимальне поєднання трьох детермінованих величин, а саме вартості, строків та якості виконання робіт у проекті, згідно з заданими технічними умовами. Тому розроблення нових і вдосконалення відомих методів для контролю вартості проектів, у тому числі й проектів з оптимізації виробничих структур (ПОВС) підприємств лісового господарства, є важливою науковою задачею.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню управління вартістю проектів присвячено значну кількість наукових робіт як українських, так і закордонних авторів, наприклад [1-5]. У них розглядаються теоретичні та практичні засади для контролю за вартістю проектів у різних галузях виробництва та комерційної діяльності. Завдання управління вартістю обумовлюють процеси, які необхідні для виконання проекту у межах затвердженого бюджету. До цих процесів належать, передусім, контроль та моніторинг вартості кожного проекту на всіх етапах його реалізації. Однак застосування відомих методів та засобів контролю за вартістю проектів з оптимізації виробничих структур у підприємствах лісового господарства України, їх результативність та дієвість, у наше переконання, в методологічному аспекті розроблені ще недостатньо.

Постановка завдання. У цьому дослідженні маємо намір провести аналіз відомих методів та засобів контролю вартості проектів. У межах поставленого завдання необхідно проаналізувати доцільність і методику застосування методу засвоєного обсягу для контролю та моніторингу вартості ПОВС підприємств лісового господарства.

Виклад основного матеріалу. Контроль вартості проекту з оптимізації виробничих структур підприємств лісового господарства є необхідним для: виявлення головних чинників, що впливають на його вартісну основу, для гарантії того, що можливі зміни у вартості проекту будуть сприятливими; означення того факту, що вартісна основа проекту змінилась; управління фактичними змінами в проекті після їх виникнення. При цьому контроль вартості кожного проекту охоплює [6]:

- відстеження вартісного впровадження для виявлення відхилень від плану проекту;
- гарантування того, що всі зміни, які відбулись, точно відображені у вартісній основі проекту;
- запобігання включенню до вартісної основи проекту помилкових, невідповідних або незатверджених змін;
- інформування всіх зацікавлених осіб проекту про затверджені зміни у вартості проекту.

Система контролю над зміною вартості ПОВС підприємств лісового господарства задає процедури, за якими може змінюватися вартісна основа проекту. Додаткове планування та потенційні зміни у вартості проекту можуть зажадати нових чи скоригованих кошторисів або аналізу альтернативних підходів.

За результатами контролю та моніторингу вартості ПОВС підприємств лісового господарства очікуємо отримати:

- скориговані кошториси, які отримують після здійснення необхідних змін у проекті;
- коригування бюджету ПОВС підприємств лісового господарства, що є зміною затвердженої вартісної основи проекту;
- коригувальні дії, які відбуваються з метою узгодження очікуваних майбутніх показників виконання проекту із запланованими;
- оцінку вартості ПОВС підприємств лісового господарства після його завершення *EAC* (Estimate At Complete), яка є прогнозом підсумкових вартісних показників, що ґрунтується на виконанні проекту.

Вартість проекту після його завершення *EAC* можемо відобразити такою сумою:

$$EAC = FAD + ETC, \quad (1)$$

де *FAD* – вартість виконаної частини проекту (засвоєний обсяг) на той день, коли проводимо аналіз;

ETC – прогнозована вартість тієї частини проекту, що залишилась для виконання.

Технологія прогнозування *ETC* базується на таких показниках:

- $ETC_1 = \text{Бюджет проекту, що залишився, змінений на коефіцієнт виконання.}$ За такого підходу майбутні можливі відхилення вартості тієї частини проекту, що залишилась для виконання, оцінюються аналогічно до поточних;

- $ETC_2 = \text{Нова оцінка вартості робіт, що залишилися для виконання.}$ Цей підхід найчастіше використовується, коли вже здійснене виконання показує, що початкові оцінки вартості проекту були неправильними або те, що вони більше не адекватні через зміну умов;

- $ETC_3 = \text{Бюджет, що залишився.}$ Цей підхід придатний для використання, коли поточні відхилення від планової вартості проекту розглядаються як нетипові.

Іншими дуже важливими показниками, які застосовують для контролю вартості проекту, є такі її параметри, які характеризують вартість робіт за планом та після їх виконання. До цих показників належать [7]:

BCWS (Budgeted Cost for Work Scheduled) – бюджетна вартість запланованих робіт, або сума витрат за затвердженими кошторисами робіт, що заплановані для виконання протягом певного періоду станом на поточну дату проекту;

BCWP (Budgeted Cost of Work Performed) – бюджетна вартість виконаних робіт, або сума запланованих витрат за затвердженими кошторисами робіт, які будуть завершені за певний період часу (також станом на поточну дату проекту);

ACWP (Actual Cost of Work Performed) – фактична вартість виконаної частини проекту, або загальні фактичні витрати (прямі та непрямі) у проекті станом на поточну дату контролю;

FCST (Forecast Cost of the Work to Complete the Project) – прогноз вартості виконання необхідних робіт для завершення проекту;

BAC (Budget At Complete) – бюджет проекту після завершення, або оцінена підсумкова вартість проекту, яку він матиме після завершення;

ETC (Estimate To Complete) – оцінка вартості проекту для завершення, або очікувані додаткові витрати, які необхідні для завершення роботи, групи робіт або проекту загалом. Більшість методів прогнозування *ETC* допускають деякі зміни початкової вартісної оцінки, базуючись на поточному результаті виконання проекту;

CTC (Cost To Complete) – планова вартість проекту, яка необхідна для його завершення;

CAC (Cost At Complete) – фактична вартість проекту після його завершення.

Метод засвоєного обсягу вважаємо цілком можливим для контролю і моніторингу вартості ПОВС лісового господарства (див. рис.).

Представлені на рисунку графічні залежності ілюструють принцип використання методу засвоєного обсягу для контролю вартості ПОВС лісового господарства у кожен момент часу його виконання. Оцінюючи величину *FAD* та моделюючи зміну значень *ETC* у функції від часу виконання проекту, ми можемо проаналізувати біжучі значення *CTC* та спрогнозувати поведінку значень *CAC* в кожен поточний момент часу виконання проекту.

За допомогою відстеження цих параметрів у проекті з оптимізації виробничих структур підприємств лісового господарства цілком можливо здійснювати аналіз вартості виконання як окремих робіт, так і всього проекту взагалом у динаміці, а тому своєчасно коригувати бюджет ПОВС.

Висновок. Контроль та моніторинг вартості ПОВС підприємств лісового господарства методом засвоєного обсягу дає змогу визначати відхилення від запланованої вартості окремих робіт та бюджету проекту в кожен момент часу, здійснювати аналіз необхідних змін та вимушених коригувань бюджету, а також, що важливо, можливих відхилень у термінах завершення проекту.

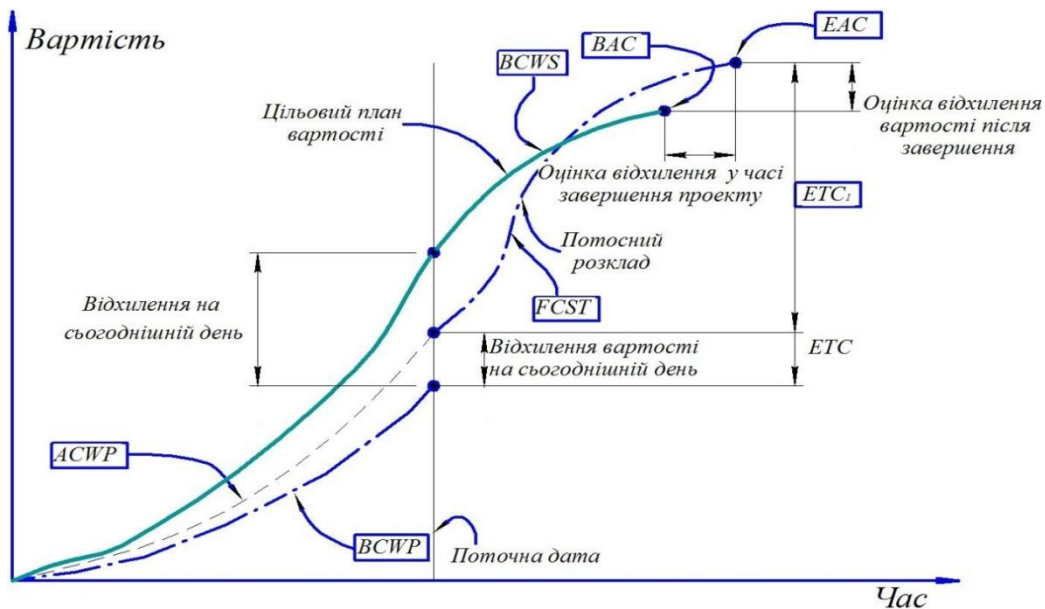


Рис. Основні характеристики контролю вартості робіт проекту.

Бібліографічний список

1. Бушуев С. Д. Управление рисками в финансировании проектов развития реального сектора // Ринок капіталу України. – 2000. – № 2. – С. 4.
2. Вентцель Е. С. Теория вероятностей и ее инженерные приложения Вентцель Е. С., Овчаров Л. А.. – М. : Наука, 1988. – 480 с.
3. Галицин В. К. Системи моніторингу Галицин В. К. – К. : КНІУ, 2000. – 231 с.
4. Arild Sigurdson. Wake up! We still do costing wrong! / Arild Sigurdson // PM Network : The Professional Magazine of the Project Management Institute. – 2000. – № 4. – P. 35-36.
5. Betsy Smalley. Using multiple currencies for global project costing / Betsy Smalley // PM Network : The Professional Magazine of the Project Management Institute. – 2000. – № 4. – P. 39-43.
6. Дунскан В. Р. Керівництво з питань проектного менеджменту / Вільям Р. Дункан. – К. : УКРНЕТ, 1999. – 197 с.
7. Гушуев С. Д. Словник-довідник з питань управління проектами / Бушуев С. Д. Українська асоціація управління проектами. – К. : Вид. дім «Деловая Украина», 2001. – 640 с.

Olifer A. Application the method of assimilated techniques to control the projects' cost to optimize of forestry enterprises production structures.

The features of the method of assimilation techniques to control of project costs has been analyzed in this article. As a result of research the feasibility and method of controlling the project costs to optimize of forestry enterprises production structures of Ukraine by the method of assimilation techniques have been grounded.

Key words: method, method of assimilated, value, cost basis, cost control, budget, project.

Олифер А. Применение метода освоенного объема для контроля стоимости проектов по оптимизации производственных структур предприятий лесного хозяйства.

В статье проанализированы особенности применения метода усвоенного объема для контроля стоимости проектов. В результате проведенного исследования обоснована целесообразность и методика контроля стоимости проектов по оптимизации производственных структур предприятий лесного хозяйства Украины методом освоенного объема.

Ключевые слова: метод, освоенный объем, стоимость, стоимостная основа, контроль стоимости, бюджет, проект.